

HRVATSKI glasnik

Godina XXIII, broj 39

3. listopada 2013.

cijena 200 Ft

*Dr. Franjo Pajrić otvorio Etnomemorijalni
i informacijski centar
gradišćanskih Hrvata u Koljnofu*

Foto: Timea Horvat

Komentar

Memoriju za memorijal

Ne znam u koju bi kategoriju stavila etno-memorijalni centar Koljnofa. Je li to odsad središće gradišćanskohrvatskih zanimljivosti, je li to institucija ka se na atraktivni način bavi jezikom, poviješću, zemljopisom, djelomično i zavolj toga da nigdor ne bi mogao ni slučajno reći za 50–100 ljet da nas Hrvatov na ovom prostoru nije bilo, ali stvarno će biti i sabirališće mladih žarov i spravišćev?! Dr. Franjo Pajrić je nanovič veliku sanju zasanjao. Suprot toga da jedni u Koljnofu, njegovo «stvorenje» zapečatili su sa «to je opet samo jedan muzej, koga već u susjednoj ulici imamo». Jedni pak samo mahnu s rukom i kažu da to je još jedan luksuz od najaktivnijega Koljnofca u hrvatskom hrvanju. Ki će se danas navličići, huskati, dat se proganjati da nam za duglje-kraće vrime, još malo ostane jedna stara rič, još jedan izraz, pozabljena mudrost, a i ta, va nugalj postavljena svist stariocev? Kultura sama sebe opskrbljava s tamburom i jačkom. Te će i onda daleko čuti, kad posljednji Hrvat bude diboko u zemlji zakopan, ne samo u Temerju, Rastini, Hrvatskom Nadalju nego i u Vedešinu, Kemlji, Bizonji itd. Živi memoari se sad nalazu u koljnofskom memorijalu, sagradjenom po plodnoj fantaziji človiaka, ki s dvimi rukami kani dati. Još jednu mogućnost, remen za jezično spašavanje, a i onu memoriju iz česa se zdigne memorijal za budućnost. Daje se šansa, da se čim već družu mlada pokoljenja med sobom iz različitih država, a da ta točka spravišća bude, ne nešto drugo, nek zajednički jezik, koji nas batri, veže i odlikuje. Boriti se, zalagati se, ako je potribno vikati i tući se. Što si on zame u glavu, to tako i neka bude. S Lijepom našom, Franjo Pajrić je emisiju HRT-a dopeljao u Gradišće, u svoj šopronski grad, kade predsjednikuje na čelu Hrvatov. S dvotajednom turnejom prik stare i nove domovine izazvao je svakako priznanje, reakcije brojnih, dotad još i imunih Hrvatov na njegove zamisli, doma uprav tako, kot i prik granic. Jer on nije samo stavio svoje jedinstvene ideje na raspolaganje zajednici, nego je i omogućio i ostvarenje tih nevjerojatnih projektov, a pravoda i financijsku pozadinu je sam priskrbio za to. Za jedan cilj, za svoj narod, za svoju dušu hrvatsku. Usput pak, služi ga njuh i sluh za otkrivati nevjerojatne stvari, zanimljivosti, novitete, od česa širom-barom povida, a i pridobiva vjernike i nevjernike. Fotografira, snimlje, referira, otkriva, stvara, skova plane i pobjedjuje. To mu se je zgodalo i s ovim etnomemorijalnim centrom. Ki stupi u nj, dat će osvojiti srce!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan”

Mjesec rujan obilježio je žestok odnos te pravna razmimolaženja između INA-e i MOL-a, koja su dosegla vrhunac 26. rujna kada je zagrebački Županijski sud na prijedlog USKOK-a odredio istražni zatvor predsjedniku MOL-ove uprave Zsoltu Hernadiu, zbog opasnosti od bijega.

Hrvatska vlada u INA-i drži 44,84 posto dionica, i u očekivanju je usklađivanja upravljanja INA-om s hrvatskim zakonima i stvaranjem uvjeta za razvoj ključne hrvatske energetske kompanije. S druge strane MOL, s 49,08 posto INA-inih dionica, ne želi se odreći upravljačkog nadzora nad INA-om te očekuju rješenja za

srpnju objavio da su se ulaskom Hrvatske 1. srpnja u EU stvorili uvjeti da Hernadi bude nazočan na sudskom ročištu vezanom uza spomenuti slučaj. Pošto se nije pojavio na ročištu, 25. rujna, Tužiteljstvo je Hernadiu odredilo istražni zatvor te se za njim može raspisati tjeratica i uhiđbeni nalog. Mađarska izvještajna agencija 26. rujna donijela je priopćenje MOL-ova pravnog savjetnika. Navodi se kako su sa zaprepaštenjem iz tiska saznali

za istražni zatvor protiv Hernadia te kako nemaju saznanja kako je Zsolt Hernadi od bilo kojeg hrvatskog organa ili ureda dobio zamolbu za saslušanje. «Prema mom tumačenju, sud u Hrvatskoj pokušava opravdati određivanje istražnog zatvora navodnom opasnošću od bijega, a ta je tvrdnja bezrazložna i neosnovana», tvrdi MOL-ov pravni savjetnik Pál Kara. Ističe kako smatra da je «cijeli slučaj potpuno pogrešan i čini se da je pokrenut s namjerom zastrašivanja tvrtke i predsjednika Uprave».

Od 1. listopada poslijepodne na snazi je i crvena Interpolova međunarodna tjeratica i europski uhiđbeni

„Od 1. listopada poslije – podne na snazi je i crvena Interpolova međunarodna tjeratica i europski uhiđbeni nalog protiv predsjednika uprave mađarskog MOL-a Zsolta Hernadia – donosi HINA. Sve zemlje članice Interpola dužne su uhititi Hernadia ako ga zateknu na svojem teritoriju. Mađarska, čiji je državljanin, po toj tjeratici nije ga dužna izručiti Hrvatskoj.»

plinsko poslovanje zbog kojeg je MOL spreman od Hrvatske zatražiti i naknadu štete od dvije milijarde kuna jer država nije preuzela INA-ino plinsko poslovanje, na što se obvezala 2009. godine. Istodobno Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta zahtijeva da ispita MOL-ova predsjednika kao osumnjičenika u slučaju navodnog podmičivanja bivšeg premijera Ive Sanadera, čime je MOL stekao većinska upravljačka prava u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA-i.

USKOK je 10. srpnja na svojoj internetskoj stranici objavio da nastavlja istragu protiv Hernadia, koja je bila prekinuta u prosincu 2012. zbog njegove nedostupnosti hrvatskim pravosuđnim tijelima. USKOK je u

nalog protiv predsjednika uprave mađarskog MOL-a Zsolta Hernadia – donosi HINA. Sve zemlje članice Interpola dužne su uhititi Hernadia ako ga zateknu na svojem teritoriju. Mađarska, čiji je državljanin, po toj tjeratici nije ga dužna izručiti Hrvatskoj. Od izručenja po Interpolovoj tjeratici Hernadia štiti njegovo mađarsko državljanstvo. Ali je Mađarska dužna postupati prema europskom uhiđbenom nalogu.

Pravni stručnjaci dvoje može li se takav nalog uopće raspisati, s obzirom da su mađarski pravni organi obustavili istragu o tom slučaju i zaključili da MOL-ov čelnik nema veze s navodnim nezakonitostima.

Branka Pavić Blažetin

Jelen/Lét festival narodnosnih kazališta

Sedam dana, šesnaest predstava na osam jezika, jedanaest narodnosnih kazališta i tri mjesta. Mogli bismo ovako sažeti Jelen/Lét festival narodnosnih kazališta, koji se održava od 7. do 13. listopada 2013. godine u Budimpešti. U okviru Festivala, na kazališnim daskama Srpskoga kazališta, Kazališta Thália i kazališta Studio „K”, po jednu predstavu izvodi bugarsko Malko Teatro, grčki Neaniki skini, pečuško Hrvatsko kazalište, poljski Dom Otworthy, njemački Deutsche Bühne Ungarn, Deutsches Theater Budapest, Patália i Kulturális Offenzív, Romsko kazalište Cinka Panna, Nezavisno kazalište, Romano teatro, Hókirálynő Meseszipad, Reneszánsz Roma Műhely te Karaván Színház romske zajednice, Armenski kulturni i informacijski centar, slovački Cervinus i kazalište Vertigo, slovenska kazališna družina Veseli pajdaši iz Števanovaca, prvo ukrajinsko kazalište i Teatar kula iz Srbije. Pečuško Hrvatsko kazalište u subotu, 12. listopada, s početkom u 20 sati, u Srpskom kazalištu izvodi komediju Fadila Hadžića naslova Državni lopov.

Aktualno

Zasjedalo Predsjedništvo Saveza Hrvata u Mađarskoj

U prostorijama Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske u Vlačićima, na otoku Pagu, 21. rujna u proširenome sazivu zasjedalo je Predsjedništvo Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Naime osim predsjednika Jose Ostrogonca, njegova zamjenika Arnolda Barića te članova Ivana Gugana, Ladislava Gujaša, Eve Ispanović, Angele Šokac Marković, Edite Horvat Pauković i Joze Solge, na sjednici su nazočili i članovi Savezova Odbora za financije i nadzor Mijo Štandovar, predsjednik, i Martin Kubatov, Robert Ronta. Predloženi dnevni red sastanka – jesenski programi SHM-a, program državnog Dana Hrvata, Savezova odličja prigodom Dana Hrvata, rasprava o osnivanju Medijskoga centra Hrvata u Mađarskoj i ostala pitanja – jednoglasno je prihvaćen. Od Savezovih središnjih programa raspravljalo se o državnome Danu Hrvata, koji će se ove godine prirediti u Baji, te o pečuškom Božićnom koncertu. Dan Hrvata ostvarit će se pod pokroviteljstvom dvojice predsjednika države: Ive Josipovića i Jánosa Ádera. U ranim popodnevним satima u crkvi Sv. Antuna Padovanskog služit će se misno slavlje, potom u Palači kulture priredit će se središnja kulturna priredba. Sudionici su ansambli, zborovi i društva Bačko-kiškunske županije. U okviru programa uručit će se i Savezova odličja, po načelu rotacije dobitnici priznanja jesu iz Peštanske županije i Budimpešte, Bačko-kiškunske županije te Gradišćanske regije. Nazočni su jednoglasno prihvatili prijedloge tri regionalne organizacije za dodjelu odličja. Predsjednik Ostrogonac izvijestio je nazočne kako je Savez predao natječaj Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti za podupiranje troškova državnoga Dana Hrvata. Također su jednoglasno prihvaćeni i nadolazeći programi regionalnih organizacija. Budući da je na temu o osnivanju Medijskoga centra Hrvata u Mađarskoj već u dva navrata raspravljala skupština Hrvatske državne samouprave, te pojedini članovi Savezova Predsjedništva jesu i člano-

vi HDS-ove skupštine, sadržaj i nije bio toliko nepoznat. Zastupnici krovnooga političkog tijela izvijestili su ostale o dosadašnjim raspravama i odlukama glede Centra. Predsjedništvo je pozdravilo poticaj i jednoglasno prihvatilo osnivanje Medijskog centra Hrvata u Mađarskoj, te po odluci Predsjedništva o tome kako i na koji način će spajanjem dvaju hrvatskih medija – Hrvatskoga glasnika i Radija Croatice – tijelo funkcionirati, plan treba izraditi Croatiacin ravnatelj Čaba Horvath. Glede toga i Savez je osnovao Stručni odbor čiji su članovi: Arnold Barić, Savezov zamjenik predsjednika, Ivan Guga, predsjednik Udruge baranjskih Hrvata (glavni urednik hrvatskih emisija pri MTVA), Ladislav Gujaš, predsjednik Društva Horvata kre Mure (bivši glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika) i Savezov predsjednik Joso Ostrogonac. No prije osnivanja Centra treba razmotriti primjerice vlasničke odnose SHM-a i HDS-a, tko raspisuje natječaj za glavnog i odgovornog urednika, tko ga bira i imenuje itd. Jednoglasno je prihvaćeno da se glavnoj i odgovornoj urednici Hrvatskoga glasnika Branki Pavić Blažetin produži mandat do siječnja iduće godine. U daljnjem je predsjednik Ostrogonac izvijestio nazočne kako je na Savezovu bankovnom računu, s uplatama članarina, više od dva milijuna forinti. Do sljedeće sjednice Predsjedništva zasjedat će i Savezov Odbor za financije i nadzor te će pregledati dosadašnje financijsko poslovanje krovnooga civilnog tijela Hrvata u Mađarskoj. Sljedeća će sjednica Predsjedništva SHM-a biti zatvorena za javnost jer će se raspravljati o izborima 2014. godine, a mjesto je sastanka u Podravini – kazuje predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, Joso Ostrogonac.

– hg –

3. Hrvatske svjetske igre Zagreb, 22–26. srpnja 2014.

Pozivaju se Hrvati iz svih krajeva svijeta da se prijave za natjecanje na HSI u ovim ljetnim sportskim disciplinama, održavane i/ili moguće buduće: nogomet, odbojka, plivanje, stolni tenis, košarka, mali nogomet, odbojka na pijesku, rukomet, tenis, atletika, boćanje, džudo, taekwondo, karate, regbi, atletika itd. Točan broj disciplina odredit će se prema broju prijave. Osim sudionika izvan domovine, na Igrama sudjeluju i sudionici iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Sudionici ne trebaju biti članovi nijedne kulturne, sportske ili druge udruge. Nastup na Igrama u svojstvu je nacionalnih timova iz raznih krajeva svijeta uključujući i Hrvatsku. Prijave za nastup ostvaruju se preko nacionalnih organizacijskih odbora, koji su uspostavljeni u svim zemljama sudionicama. Na Igrama mogu nastupiti i veterani, to jest osobe starije od 35 godina u svim navedenim disciplinama. Podrobnije informacije o programu i pravilima Igara možete naći na mrežnoj stranici: www.igre-zagreb2014.com

Financiranje malih učeničkih skupina, iz kompenzacijskog okvira

Kako donosi MTI, ministar nacionalnoga gospodarstva Mihály Varga, u svom amandmanu podnesenom prije završnoga glasovanja o državnom proračunu obrazaže kako je potrebno imati u vidu prekovremeni rad pedagoga u odgojno-obrazovnim ustanovama koje su financirane iz državnog proračuna.

Prema prijedlogu optimalni koeficijent broja učenika i pedagoga u osnovnim školama potrebno je smanjiti sa 13,1 na 11,8. U gimnazijama, uračunavši i one sa šest i osam godina, koeficijent broja učenika i pedagoga trebao bi se smanjiti sa 13,9 na 12,5. Taj se koeficijent u sličnoj mjeri smanjuje i u strukovnim i srednjim strukovnim školama. Mihály Varga potaknuo je: potrebno je odrediti da u školskoj 2013/2014. godini u odgojno-obrazovnim ustanovama za djecu s posebnim potrebama te u ustanovama za konduktivnu pedagogiju koeficijent djece i pedagoga bude šest, u odgojno-obrazovnim ustanovama za djecu s posebnim potrebama te u ustanovama za konduktivnu pedagogiju u kojima se usporedno primjenjuju načela odgoja i obrazovanja za razvoj – koeficijent djece i pedagoga treba biti tri; za dopunsku nastavu u odgojno-obrazovnim ustanovama za manjine u školskoj 2013/2014. godini može se zatražiti potpora u vrijednosti prosječne plaće za svaku skupinu od 21 učenika

Poradi lakšeg prelaska na novi sustav financiranja, prema ovom prijedlogu za manjinske samouprave i priznate crkve, s obzirom na obrazovne djelatnosti, osigurala bi se jednokratna bespovratna potpora za razdoblje od listopada do prosinca 2013. godine. Jedinični je iznos potpore 8100 Ft po učeniku.

U prijedlogu se određuje da se pri izračunavanju potpore u nastavi vjeronauka i morala broj učenika za pojedine skupine može smanjiti s 12 na 8. Smatra se opravdanim i to da se u nastavi vjeronauka i morala za manje skupine osigura kompenzacijska potpora u iznosu od sto milijuna forinta. Taj bi se iznos prenamijenio iz Vladina fonda za obranu države.

Prema ovom prijedlogu, uz ispunjenje nekih pretpostavaka, omogućilo bi se i vrtićima u stranom vlasništvu da dobiju potporu, s obzirom na to što se u njima odgajaju djeca koja imaju mađarsko državljanstvo.

Beta

Dodijeljene narodnosne stipendije

Među dobitnicima dvije Hrvatice: Jadranka Čepelsigeti i Zrinka Sabo

U vijećnici državnog tajništva za narodnosne, vjerske, civilne i društvene odnose pri Ministarstvu ljudskih resursa 23. rujna treći put su dodijeljene narodnosne stipendije. Stipendija se dodjeljuje u iznosu mjesečno 60 tisuća forinti i glasi za posljednje dvije školske godine srednje škole, dvadeset mjeseci. No od ove školske godine, zahvaljujući narečenome državnom tajništvu, ona se uručuje i narodnosnim srednjim školama s predmet-

Ministar Zoltán Balog uručuje narodnosnu stipendiju Zrinki Ani Sabo

nom nastavom budući da srednju školu s dvojezičnom nastavom *nemaju sve narodnosti u Mađarskoj*. Pri dodjeli, među inima, nazočili su ravnatelj pečuške Hrvatske gimnazije Gabor Györfvári, ravnateljica budimpeštanskog HOŠIG-a Ana Gojtan, roditelji Anica Filaković Sabo, Franjo Čepelsigeti sa suprugom Andreom i kćerkom Andreom. Svečani su ugođaj s dalmatinskim pjesmama dočarale članice pjevačkoga zbora budimpeštanske Hrvatske škole.

Ministar ljudskih resursa Zoltán Balog u društvu zamjenika državnoga tajnika za narodnosne, vjerske, civilne i društvene odnose Csabe Latorcaia uručio je narodnosnu stipendiju za dvadeset darovitih učenika narodnosnih srednjih škola. Od dvadeset i

Jadranka Čepelsigeti i Zrinka Ana Sabo, učenice 11. razreda hrvatskih gimnazija u Budimpešti i Peču, dobitnice su narodnosne stipendije Ministarstva ljudskih resursa

Nadareni narodnosni stipendisti u društvu ministra Zoltána Baloga i zamjenika državnog tajnika Csabe Latorcaia

Ministar Zoltán Balog uručuje narodnosnu stipendiju Jadranci Čepelsigeti

četiri srednje škole s natjecateljskim pravom prijavilo se dvadeset srednjih škola s trideset i pet prijedloga. Od narečenih, dva prijedloga nisu odgovarala uvjetima raspisanoga natječaja. Narodnosna je stipendija utemeljena 2011. godine i mogu je dobiti oni daroviti, u narodnosnom kulturnom životu djelatni narodnosni srednjoškolski, koji su zbog socijalne pozadine spriječeni u završavanju srednjoškolskog školovanja. Pri odabiru stipendista u obzir su se uzimali prosjek ocjena, aktivnost u narodnosnom kulturnom životu škole i u svojoj mjesnoj zajednici, socijalna pozadina i planovi za daljnju naobrazbu. Prema odluci ministra ljudskih resursa Zoltána Baloga, u školskoj godini 2013/14. narodnosnu stipendiju dobilo je dvadeset srednjoškolaca, među kojima su Jadranka Čepelsigeti, gimnazijalka 11. razreda budimpeštanske Hrvatske škole i Zrinka Ana Sabo, gimnazijalka 11. razreda pečuške Hrvatske škole Miroszlava Krleže.

Jadranka Čepelsigeti osnovnoškolsku naobrazbu započela je u tukuljskoj osnovnoj školi, te nastavila učiti hrvatski jezik u budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji. U toj ustanovi hrvatski jezik i književnost stipendistici predaje prof. Mirjana Karagić. Buduća maturantica Hrvatske gimnazije je njena sestra Andrea. Redovito sudjeluje na školskim programima, natjecanjima u kazivanju pjesme i poezije na hrvatskome jeziku te pjeva u školskome zboru. Velika joj je strast jahanje i vožnja dvoprega. Nastavlja obiteljsku tradiciju, od šeste godine jaše i posljednjih godina uspješno se natječe u vožnji dvoprega. U njezinim je daljnjim planovima da postane pravica.

Zrinka Ana Sabo marljiva je učenica pečuške Hrvatske gimnazije. Nakon rodnooga mjesta Santova upisala se u spomenutu školu, gdje joj hrvatski jezik i književnost predaje prof. Jelena Kiss Kolar. Voli učiti, omiljeni su joj predmeti hrvatski jezik i književnosti, narodopis te povijest. U slobodnome vremenu rado čita ili sluša hrvatsku glazbu. Sudjeluje na školskim programima, raznim natjecanjima i članica je školske dramske družine. Velik joj je san studij prava. Čestitamo Jadranci i Zrinki te im želimo mnogo lijepih i izvanrednih rezultata!

Kristina Goher

Poradi tih spoznaja Odbor za odgoj i obrazovanje u suorganizaciji Sveučilišta u Zadru, te uz potporu Hrvatske državne samouprave i uspješnog natječaja pri Ministarstvu ljudskih resursa uputio je poziv učiteljima i nastavnicima u sve škole gdje se odvija predmetna nastava hrvatskoga jezika. Odaziv je udovoljio iščekivanjima (iz šest regija 14 škola i 22 nastavnika i učitelja) i potvrdio potrebu usavršavanja.

Svečano otvorenje uz pozdravne riječi predsjednika HDS-a Miše Heppa upriličeno je u nedjelju, 22. rujna, u Vlašićima na otoku Pagu u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske. Velik je interes pratio izlaganje zamjenika državnog tajnika za narodnosne, vjerske i civilne društvene odnose pri Ministarstvu ljudskih resursa Csabe Latorcaia na temu „Budućnost narodnosnog jezika glede promjena zakonskih okvira“. Izlagač je u svome predavanju – osvrnuvši se na podatke popisa pučanstva – naglasio iznimnu važnost nastave narodnosnog jezika jer bez znanja materinskog jezika nestaje osnovni temelj samosvojnosti, ubrzava se odnarođivanje, sve je manje obitelji odakle dijete dolazi sa znanjem hrvatskoga jezika, nego zahtijeva da ga u školi nauči. Nova ustrojstvo, važeće zakonske odredbe nude boljitak nastave, dvostrani ugovori između Mađarske i Hrvatske pak omogućuju studije i stipendije, usavršavanja u matičnoj zemlji, sudjelovanja na raznim stručnim i kulturnim programima. Svakidašnjica je suočila učitelje i nastavnike s posljedicama promjena te je zaključeno da u nastalim školskim okruzima rijetko se nađe odgovorna osoba koja je upućena u problematiku narodnosnoga školstva, znatnom broju naših pedagoga ukinut je narodnosni dodatak, nekima je smanjena plaća, ima škola gdje od nove školske godine nemamo hrvatske skupine. Gosp. Latorcai u svom odgovoru obećao je nadoknadu plaća, potvrdio pravo na narodnosni dodatak, govorio o potrebi zapošljavanja narodnosnih stručnjaka i ponudio pomoć oko rješavanja specijalnih problema.

Magdalena Šibalin, referentica Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete, govorila je o sastavljanju okvirnih programa hrvatskoga jezika i narodopisa, ponudila pomoć pri izradbi nastavnih planova. Izrađenim sadržajima okvirnih programa nedostaju udžbenici, pomagala, učitelji i nastavnici snalaze se kako tko može i zna. Poslije izlaganja Croaticina ravnatelja Čabe Horvatha suočili smo se s činjenicom da se takvo stanje ni u idućim godinama neće mijenjati, nije u planu izdavanje nijednog udžbenika za predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, osim izdanja narodopisa. Na pitanja tko i na koji način se brine i odlučuje o prioritetu i potrebi novih udžbenika, kako se biraju autori, nismo dobili odgovor.

Mnogi naši učitelji i nastavnici raspoložu takoreći gotovim udžbenicima koji su pisani

USAVRŠAVANJE UČITELJA I NASTAVNIKA HRVATSKOGA JEZIKA U VLAŠIĆIMA I ZADRU

Školska godina 2013/2014. izazov je za sve sudionike odgoja i obrazovanja, i to za pedagoge, djecu, roditelje i održavatelje. Nove zakonske odredbe, promjene dosadašnje uhodane strukture, sastavljanje obnovljenih stručnih sadržaja i školskih dokumenata izazvali su i nagomilali niz problema u svim školama diljem Mađarske gdje treba pronaći, sačuvati i ojačati mjesto i status nastave hrvatskoga jezika. Pritom odgovornom pristupu rješavanja ključnih i zajedničkih pitanja trebamo ujediniti snage, izgraditi kanale komunikacije, osigurati dostupnost informacijama, razmijeniti stečeno iskustvo i pomagati jedni drugima.

Zamjenik državnog tajnika za narodnosne, vjerske i civilne društvene odnose pri Ministarstvu ljudskih resursa Csaba Latorcai i Mišo Hepp, predsjednik HDS-a

pripremajući se od sata na sat, sakupljali se tekstovi, razni materijali, crtalo se, slikalo, lijepilo i slagalo, samo bi ih trebalo uskladiti s novim temama, koje i nisu tako nove, pa bi se možda složio udžbenik koristan za uspješnu praksu. Poslije podne uslijedilo je razgledanje grada Paga koji je u ovom razdoblju godine tih i miran, bez turista i automobila, pokazao novo lice.

Zahvaljujući ljubaznosti, pomoći i razumijevanju prorektor zadarskoga Sveučilišta dr. Robertu Bacalji i ravnatelju Osnovne škole Petra Preradovića Milanu Marasoviću i svim njegovim kolegama, proveli smo radno i vrlo ugodno prijepodne u školi gdje smo po izboru nazočili nastavi, upoznali se s programima škole, s primijenjenim metodama nastave, družili se, vodili stručne razgovore kako bi navečer zajednički ocijenili stečene dojmove. U razgovorima s kolegama smijem zaključiti da je zajedno provedeno vrijeme bilo korisno: bolje smo se upoznali, poslušali jedni druge, na neka pitanja dobili odgovore, došli do novih informacija, uspostavili stručne veze, ojačali samouvjerenje i svoj katkad nezahvalni i naporni, ali plemeniti i lijepi posao. Hvala svim kolegama na odazivu, predavačima na izlaganjima, Hrvatskoj državnjoj samoupravi na potpori i svima onima koji su svojim radom pridonijeli uspješnosti.

*Angela Šokac Marković
Foto: Smiljka Zegnal Faragó*

Sudionici usavršavanja u posjetu Zadru

Otvoren Etnomemorijalni i informacijski centar Gradišćanskih Hrvatov

Koljnofski nugalj gradišćanske prošlosti

U susjedstvu koljnofskoga restorana Levanda, kade gosti moru izabrati svoj objed, ali uprav večeru s hrvatskoga jelovnika, 14. septembra, u subotu otpodne, med svečanimi okviru je otvoren Etnomemorijalni i informacijski centar Gradišćanskih Hrvatov. Težine riči kot etno, memorijalni i informacijski, pravoda daju nam sumljati da je dr. Franjo Pajrić iz čije glave se je iziskrio za ovo ljeto i dvotajedni hrvatsko-gradišćanski pohod, u spomen 480. obljetnice doseljenja Gradišćanskih Hrvatov, i u svezi s ovim projektom htio briljirati. Svi ki su došli ta dan u Koljnof, mogli su se uvjeriti u nakanjenju, kako je EMC GRAH «KUME» nešto novo, nešto sadržajno, nešto jako izvorno, nešto, što obogaćuje našu sadašnjost, pomoću burne povijesti pod gradišćanskim suncem.

Za folklorno-muzičkim uvodom Medjunarodnoga folklornoga ansambla, kojega je na noge postavio Nenad Breka, i Koljnofskih tamburašev uz dirigenciju Geze Völgyija ml., pred mnoštvom ljudi je dr. Franjo Pajrić na centralnoj pozornici govorio o zahtjevi i plani ove baze, ku je izmislio i osnovao prvenstveno kot dodatno pojačanje u organizaciji ter za zdizanje gradišćanske svisti, a i kot memorandum koji slikovito povida i prezentira našu narodnu grupu ka trenutačno živi u tri država. Kako je rekao dr. Franjo Pajrić, EMC GRAH

razni polji manjinske svakidašnjice. Iza Centra stoji Zaklada, čiji kotrigi su kieseški Šandor Petković, židanska Mirjana Šteiner i koljnofski Geza Völgyi ml. Njevo djelo potpira i Društvo Hrvati. Med muškatalini, oleandri u staroj hiži je otvorena

Gradišće u malom na dvoru Centra

«KUME» nije još jedan muzej u Koljnofu, nego ovo je centar za sve Gradišćanske Hrvate, koji će u praksi ponuditi po povoljnoj cijeni smješćaj za mlade ljude i grupe, ke će se najti u jeziku, folkloru i u dodatni sekcija društvenoga žitka i koji će dati potporu na

Mjesto je ovde dobio i hrvatski kandelaber, koji je prezentiran po različiti štacija projekta «Po staza naših starih», čiji je izumitelj Štefan Benczak, rodjeni Cindrofac. Predstavljaju se ovde dva živući umjetniki sela, drivorezbar Ferenc Taschner i slikar Miško Gludovac ki

povijesna izložba, a na dvoru čeka posjetitelje informacijska dolina gradišćansko-hrvatske prošlosti. Pod krovnimi gredami, u bijelo nafarbanom mjestu je postavljen lik hrvatske majke kot vječni simbol naporov i žilavosti u obrani hrvatskih familijov.

na svoji djela s posebnom ćutljivošću obliku koljnofske motive. Na bijeli obrus vrižena sablja i križ povidaju o borbenoj hrabrenosti, nikako ne zanemarujući tu činjenicu da Hrvati doseljeni 16. stoljeća u ovu krajinu, nisu bili samo paori i sluge, nego i borci u svi bitka protiv Turkov. U pratnji ogromne plakate «Po staza naših starih» izložena je lička kapa, simbolični dar prijateljev iz Sinja. «Sad je ova velika kapa kod nas i neka nas spomene na staru Domovinu, na naše prijatelje i daje ufanje u lipu budućnost» – tako se šte na informacijskoj tabli. U predsoblju na veliki panoji su izložene slike svih hrvatskih kulturnih društav u Gradišću, a nadalje dostanemo podrobnu sliku, kako je bogat ov kraj u kulturno-znanstveno-društvenom djelovanju. Informacije o svi znamenitosti, društvi, zaslužnih peršonov podiljeni po naši naselji,

Kola, u pozadini sa starimi riči za sve dijele

kade nek živu Hrvati, temeljna je zbirka u riječi, slika i podatki s ovoga kraja. Na dvoru koracajući med kameni, pretvori se pred nami Gradišće u malom: s kameni i putokazi, kako izgleda to prik trih držav. Gradišćanski suho-

zid za razliku od tih u Dalmaciji, sazidan je iz cigal na ovom mjestu, i zaprt je u njem dobri duh naših Hrvatov ki nas čuva. Pokidob ćemo se spomenuti kljetu početak I. Svitskoga boja, takozvana «Rijeka kamenih suza» simbolizira sve prolivene suze za nedužne pomrle, i pale, nestale junake u prvom svitskom pogorenju. Škrinja znanja, a sad još ne postavljena vrata u budućnost, takaj su zanimljivi elementi na ovom sažetom povijesnom putovanju. Uz kola nacrtani dijeli sadržu vokabular starih riči ke polako potonu u pozabljenje, pokidob je sve manje konjanikov, konjev i kola. Kako je rekao dr. Franjo Pajrić, djela, dogradnja, polipšanje centra s novimi idejama pravoda još nisu zašli ka kraju, zato svenek moremo računati na otkrića i nova presenećenja u ovom centru. Utemeljenje EMC GRAH «KUME» se je zgodalo unutar plana Ignáca Darányia za «Očuvanje jezika» s financijskom potporom od šest milijun forintov Europske Unije i Vlade Ugarske.

Dr. Franjo Pajrić predstavlja škrinju znanja

-Tiho-

MFA i Koljnofski tamburaši

Hrvatska samouprava grada Kaniže srdačno vas poziva na

HRVATSKI TJEDAN

koji priređuje od 7. do 12. listopada

Program tjedna:

7. listopada, ponedjeljak,

18.00: Otvaranje Tjedna.

Voditeljica programa: Marija Vargović, predsjednica Hrvatske samouprave „Sjećanje na prošle godine”, razgovor.

Mjesto priredbe:

Ured Hrvatske samouprave (Rozgonyieva 1)

9. listopada, srijeda

18.00: „Šaroliki svijet hrvatskih tradicija”:

Voditeljice programa: Marta Gálffy, Judit Németh, Katica Osváth

Mjesto priredbe: Ured Hrvatske samouprave

11. listopada, petak,

16.00: „Susret mladih”

Voditeljica: Marija Vargović

Mjesto priredbe: Ured Hrvatske samouprave

12. listopada, subota

9.00: Sveta misa na hrvatskom jeziku

Misu predvodi Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale

Mjesto: crkava Srce Isusovo

Sudjeluje: Kaniški tamburaški sastav

10.00: Povorka na glavnoj ulici

Sudjeluje: Zrinska garda iz Čakovca

Puhački orkestar grada Letinje

KUD Mačkovec

11.00: Svečana skupština

Mjesto: Dom „Medgyasszay”

Nazočne pozdravljaju:

Péter Cseresnyés, načelnik grada Kaniže

dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti

Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave

Marija Vargović, predsjednica kaniške Hrvatske samouprave

Sudjeluju: KUD Mačkovec

Kaniški Hrvatski pjevački zbor

Kaniški Hrvatski tamburaški sastav

12.30: Domjenak

Nazočne pozdravlja dr. Mijo Karagić, počasni konzul Republike Hrvatske u Kaniži

16.00: TAMBURAŠKI FESTIVAL

Sudjeluju: Tamburaški sastav iz Varaždina

Hrvatski tamburaški sastav iz Lendave

Tamburaški sastav iz Mačkovca

Tamburaški sastav iz Koljnofa

Tamburaški sastav iz Sumartona

Hrvatski tamburaški sastav iz Kaniže

18.00 Hrvatska plesačnica

Priredbu potpomažu:

Fond za razvoj ljudskih potencijala

Ministarstva ljudskih resursa

Grad Kaniža

Društvo Hrvata u Kaniži

Društvo mladeži kaniških Hrvata.

Vesprimsko Kazalište „Petőfi” s predstavom i izložbom odaje čast Krleži

Vesprimsko Kazalište „Petőfi” priredilo je izložbu koja je otvorena 20. rujna ove godine u povodu 120. obljetnice rođenja Miroslava Krleže. Komornu izložbu Državne knjižnice „Széchenyi” otvorio je János Dömölky, vrsni i zaslužni umjetnik, dobitnik Nagrade „Béla Balázs”. Podsjetimo kako je izložba u povodu 30. obljetnice smrti hrvatskog pisca svjetskoga glasa priređena još 2011. godine, koja je sljedeće godine gostovala u Balatonfüredu, a ove jeseni, vezana za praišvedbu drame U agoniji, očekuje posjetitelje u predvorju kazališta. Izložba koja prikazuje mađarske veze i prijam Krležina djela u Mađarskoj, posebno s obzirom na prijašnje predstave dramske trilogije Glembajevi (Glembajevi, U agoniji, Leda) na mađarskom jeziku, može se posjetiti do 13. listopada.

Životno djelo hrvatskoga pisca Miroslava Krleže jedno je od najvećih europskih djela, koje je zahvaljujući izvedbama šezdesetih-šezdesetih i ranih osamdesetih godina djelomično i u Mađarskoj postalo poznatim, toliko da su ga nazivali i počasnim mađarskim piscem.

Mjesta na izložbi dobile su godine školovanja u Mađarskoj, doživljaj usvajanja mađarskog jezika, bogat prijam njegova životnog djela u Mađarskoj, izvođenje njegovih dramskih djela u mađarskim kazalištima, te najrazličitije mađarske književne, povijesne i razne kulturne veze, te refleksije prisutne u njegovu cjelokupnom životnom djelu. Upoznavanje Krležijane-hungarice daje mogućnost i za nijansiranje samoslike Mađara. Pojam „Karpatskog kratera” i „Karpatskog kotla” koji je stvorio Krleža, Austro-Ugarska Monarhija kao doživljaj njegovih djela koji se neprestano obnavlja, zaključci o fenomenu Trianona ili onih koji se odnose na 1950. godine – samo su neki od refleksa koji se pojavljuju u njegovim djelima. Stoga ovi izrazi – od kojih se jedan dio prvi put može čitati na mađarskom jeziku – s pravom može zainteresirati suvremene mađarske čitatelje.

Vesprimsko Kazalište „Petőfi” 21. rujna prikazalo je Krležinu dramu U agoniji, koju je režirao János Dömölky, a u glavnim ulogama igraju Tibor Gáspár, Kitti Kéri i Pál Oberfrank. Kako uz ostalo reče Dömölky, Mi-

roslav Krleža bio je harmonični Europejac i strastveni domoljub. Vrsna, velika osobnost, te postao počasnim mađarskim klasikom.

Ravnatelj kazališta Pál Oberfrank u pozdravnim riječima reče kako su stali na čelo da se njegovo čudesno životno djelo i u nas njeguje i održava na životu. Zbog toga su uzeli na svoj repertoar dramu U agoniji i otvorili izložbu. Ravnatelj Széchenyieve knjižnice dr. László Boka naglasio je uz ostalo da je Krleža u svim žanrovima ostvario trajno djelo, bio je velik pisac, golem mislilac, borbena duha. Bio je jedan od najvećih europskih stvaratelja. Vesprimski dogradonačelnik Lajos Némedi naglasio je kako je grad ponosan što kazalište može biti domaćinom tako važne priredbe, što može pridonijeti jačanju kulturnih veza.

Svojom nazočnošću svečanost je uvećao i Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, koji je naglasio: Mađarsko-hrvatske kulturne i povijesne veze jake su, suradnja se i u sadašnjosti nastavlja. Zbog toga se raduje što se i u Vesprimu prisjećaju istaknutog pisca, što sve pridonosi tome da mađarska publika ponovno može otkrivati Krležina djela.

Dömölkyu nije ovo prvi susret s Krležom jer je u drugoj polovini 1970-ih godina režirao televizijski film trilogije o Glembajevima.

Dodajmo kako je vesprimsko kazalište nakon ljetne prepraizvedbe s predstavom U

agoniji u srpnju ove godine s velikim uspjehom gostovalo u Zagrebu, na kazališnom festivalu priređenom u povodu 120. obljetnice rođenja Miroslava Krleže. Zanimljiva priča prikazuje sudbinu troje ljudi koji se bore za opstanak, jedni za druge, jedni s drugima.

Stipan Balatinac

BUDIMPEŠTA – Budimpeštansko predstavništvo Hrvatske turističke zajednice i ove godine nastavlja s organiziranjem stručnih radionica ili „workshopova” hrvatskih turističkih tvrtki. Radionica se priređuje u četvrtak, 3. listopada, u hotelu Mercure Budapest City Center Budimpešta V, Váci u. 20), od 14 do 18 sati.

MÓR – Na tradicionalnome međunarodnom Festivalu narodne glazbe i plesa u Móru, koji traje četiri dana zajedno s tamošnjim vinskih danima, 5. listopada, s početkom u 15 sat i 30 minuta na Velikoj pozornici Trga Kapucinus nastupa pečuški KUD Tanac uz pratnju Orkestra Vizin.

MOHAČ – Kulturno-umjetničko društvo «Zora», pod vodstvom Stipana Darašca, 4. listopada održava redovitu mjesečnu plesničnu petkom koja će se, već po običaju, prirediti u Domu „Dunav” (Ulica Szabadság 4–6). Na plesničnici, s početkom u 20 sati, sviraju „Poklade”.

Trenutak za pjesmu

Dobriša Cesarić

Jesenje popodne

Stoječke cigaretu palim.

Ne prija mi.

Na stari divan ja se svalim.

Dodija mi.

Sjedim nepomično ko ćuk.

Najednom čujem čudan zvuk.

To cvili jesen. To je prva

Mašina koja pili drva.

Na okno kaplja kiše padne

I zasvjetluca tu i zapne.

Već kapne druga i svjetluca:

To jesen mi na okno kuca.

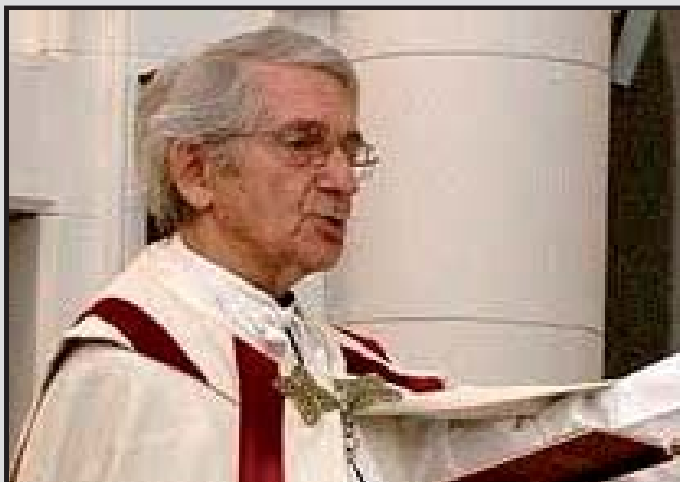
Program Hrvatskog kazališta za listopad 2013. g.

12. listopada u 20 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, u okviru festivala Jelen/Lét, Srpsko pozorište u Mađarskoj, Budimpešta; 17. listopada u 17 sati otvaranje izložbe umjetničkih fotografija Jane i Pere Dapca, galerija Čopor/U-Horda; 17. listopada u 18 sati Antun Karagić: Svijest – pučki igrokaz, pretpremijera, kazališna dvorana; 17. listopada u 19 sati Antun Karagić: Svijest – pučki igrokaz, premijera, kazališna dvorana; 18. listopada u 20 sati Antun Karagić: Svijest – pučki igrokaz, premijera, kazališna dvorana; 19. listopada u 20 sati Antun Karagić: Svijest – pučki igrokaz, Subotica, 24. listopada u 19 sati G. Feydeau: Ne motaj se okolo gola golcata, gostovanje Gradskog kazališta «Joza Ivakić», kazališna dvorana; 26. listopada u 18 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, Salanta; 27. listopada u 20 sati János Háý: Joško Rakić, danski kraljević, Vinkovci.

U skladu sa svojom dvadesetogodišnjom tradicijom Hrvatsko kazalište u Pečuhu opet postavlja na scenu djelo jednog od malobrojnih domaćih autora pod naslovom Svijest. Antun Karagić ovaj pučki igrokaz napisao je povodom desete obljetnice osnivanja Društva bunjevačkih kazališnih dobrovoljaca u Gari. Premda je Karagić u svim svojim komadima pitanje narodnog opstanka ugradio u priču, ovaj «jubilarni» igrokaz, koji je napisan u teškom razdoblju Drugoga svjetskog rata, gorući problem održavanja nacionalne svijesti preko Zlatice, glavnoga ženskog lika u komadu, stavlja u prvi plan. Budući da za hrvatsku manjinu u Mađarskoj, bez obzira na društvene promjene, ovo pitanje i danas ima veliko značenje, Karagićeve misli nisu ništa izgubile na aktualnosti. Svijest međutim nije teška drama, nego pravi pučki igrokaz, s mnogo humora, pjesama i plesa, a da se uklone prepreke koje sprečavaju sretan završetak, tu je dida Marko, mudar stari sluga, koji uspije razriješiti zamršenu situaciju, pa će zaljubljeni mladi bunjevački par, unatoč početnome roditeljskom otporu, sklopiti sretan brak.

U spomen

Sándor Lőrincz (1931–2013)

Dana 19. rujna u 82. godini života i 52. godini svećeničkog poziva preminuo je opat, dekan župnik Sándor Lőrincz, ili, kako su ga vjernici zvali, Sándor atya. Pokopan je 27. rujna na kesujskome groblju, selu u kojem je rođen 31. listopada 1931. godine. Svećeničku službu je obavljao u Tukulji, Magyarkeszűu, Šiklošu, Simontorny, Boji (Bóly), Pincehelyu, Garčinu (Görcsöny), Kocsoli, te u župama grada Pečuha, tako i u župi Srca Isusova. Brinuo se o svetim misama u pečuskoj crkvi Snježne Gospe i o hodočasniciima koji su ju pohađali, misio u kukinjskoj crkvi Sv. Ane. Na posljednji ispraćaj otpratili su ga braća svećenici i mnoštvo vjernika iz Baranjske županije.

SAMBOTEL – Hrvatsko kulturno i vjersko društvo Sambotela srdačno Vas poziva na Jesenski gradišćanskohrvatski kulturni festival, 5. oktobra, u subotu, u 17 uri, najprije u Ulicu Jánosa Szilya 4, kade će se jur tradicionalno položiti vijenac pri spomen-ploči bivše zgrade liceja, kade se je jedno ljeto školovao Ivan Mažuranić. U 18 uri s folklornim programom pozdravljaju jesen hrvatske grupe. Nastupaju jačkarni zbor Sv. Cecilija iz Sambotela, Zbor Zviranjak iz Prisike, Mišani pjevački zbor Djurdjice takaj iz Sambotela i pjevački zbor Zora iz Kisege. Od 19 uri je agape s druženjem.

BUDIMPEŠTA – U Hrvatskom dačkom domu u četvrtak, 3. listopada priređen je prigodni program u znak sjećanja na pogubljene aradske mučenike 6. listopada. Potom je položen vijenac te zapaljena svijeće kod poprsja hrvatskoga generala Karla Knezića (ispred zgrade škole), također pogubljenog aradskog mučenika.

PEČUH – Hrvatska vjerska zajednica Pečuske župe Svete Elizabete u Kertvarošu, uz potporu Pečuske biskupije, organizira hodočašće u Ostrogon, 12. listopada. Polazak je ispred crkve Svete Elizabete u 6.30.

NARDA – Seoska samouprava južnogradišćanskoga sela Vas srdačno poziva 19. oktobra, u subotu, u 16 uri na pridavanje biciklističke staze i odmarališća, što je oblikovano i izgrađeno u austrijsko-ugarskom prekograničnom projektu „Prezgranični biciklistički doživljaj”. U 16 uri se čekaju biciklisti na negdašnjoj zelenoj granici, potom će svečane govore održati: dr. Csaba Hende, ministar obrambe, Michaela Rešetar, odgovorna ministrica za turizam u Austriji, Helmut Bieler, parlamentarni zastupnik u Austriji, Hans Peter Neun, peljač projekta, Kristina Glavanić, načelnica Narde i Gabriel Werner, poglavar Čembe. Potom slijedi blagoslavljanje Križa pomirenja i svečani prijem za goste.

Kipic za spominak iz I. svjetskoga boja na panou EMC GRAH „KUME”

XIX. Bošnjačko sijelo

Ovogodišnje, XIX. Bošnjačko sijelo, susret bošnjačkohrvatskih naselja iz okolice Pečuha, u organizaciji kukinjske Hrvatske samouprave, priređeno je 7. rujna. Programi su započeli u ranim jutarnjim satima ribičkim natjecanjem na I. Jezeru u Malomvölgyu, nastavljeni prijepodne malonogometnim turnirom, rano poslijepodne revijalnim kuhanjem, svetom misom na hrvatskom jeziku koju je služio dekan župnik Ladislav Ronta, uz pjevanje Ženskoga pjevačkog zbora August Šenoa, i orguljašku pratnju Gabora Bedića. Slijedio je mimohod od crkve Sv. Ane do rekreativnog parka u neposrednoj blizini doma kulture gdje se na otvorenoj pozornici u velikom šatoru odvijao folklorni program uz nastup: KUD-a Mohač, duboševičkog KUD-a Mladi Šokci, salantskog KUD-a Marica, harkanjskoga Pjevačkog zbora i njihovih prijatelja klape „Kala“ koja je boravila na harkanjskome berbenom festivalu, poganskoga Pjevačkog zbora Snaše i kukinjskog KUD-a Ladislava Matuška. Programu je slijedila zabava uz Orkestar Juice.

Sijelo, između ostalih, svojom su nazočnošću počastili Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, i Zsolt Tiffán, predsjednik skupštine Baranjske županije.

Folklorni program započeo je svečanim činom uručjenja županijske nagrade Ivi Grišniku, predsjedniku Hrvatske samouprave sela Kukinja, ujedno i predsjedniku KUD-a Ladislava Matuška. Nagradu, na prijedlog Hrvatske samouprave Baranjske županije, izglasovala je i dodijelila Skupština Baranjske županije. Zsolt Tiffán, predsjednik skupštine Baranjske županije, u pratnji Mariette Pohl, dopredsjednice Skupštine Baranjske županije, i dr. Andrása Göndöca, županijskoga glavnog bilježnika, uručio je nagradu Ivi Grišniku, koji, duboko dirnut, prigodnim je riječima zahvalio na priznanju.

U obrazloženju nagrade stoji: Odlukom Skupštine Baranjske županije, 9/2011. (V.6) Ivi Grišniku dodjeljuje se nagrada predsjednika Baranjske županije za njegovanje kulturne baštine, narodnih običaja kukinjskih, baranjskih Hrvata i Hrvata u Mađarskoj, za istaknutu djelatnost na polju poticanja formiranja i aktiviziranja mjesne zajednice, te hrvatske zajednice okolnih naselja.

Ivo Grišnik jedan je od najistaknutijih ličnosti javnoga kulturnog života baranjskih Hrvata. Od djetinjstva aktivno sudjeluje u kulturnom životu Hrvata u Mađarskoj kao svirač, glumac i organizator. Između 1998. i 2009. godine radio je kao organizacijski taj-

Brojni sudionici u mimohodu kukinjskim ulicama

nik u pečuškom Hrvatskom kazalištu, istodobno i kao stalan član glumačkog ansambla, jedan od najistaknutijih glumaca.

Bio je i načelnik sela Kukinja tijekom tri samoupravna ciklusa. Utemeljio je Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška, koji je s vremenom obogaćen plesnom skupinom, a danas djeluje kao kulturna udruga. KUD Ladislava Matuška jedno je od najpoznatijih

i najomiljenijih društava Hrvata u Mađarskoj sa zlatnom državnom kvalifikacijom. Zahvaljujući organizacijskom radu Ive Grišnika, članovi su Društva ne samo Kukinjčani nego i brojni Hrvati i simpatizeri iz okolnih naselja.

Nakon svečanog čina uručjenja priznanja, slijedilo je proglašenje rezultata natjecanja koja su se odvijala tijekom dana, u pecanju,

Predsjednik Baranjske županije Zsolt Tiffán uručio je visoko županijsko priznanje Ivi Grišniku, predsjedniku KUD-a «Ladislav Matušek» i predsjedniku kukinjske Hrvatske samouprave

malom nogometu i revijalnom kuhanju. Treće mjesto među ribičima osvojila je družina iz Salante s 2,3 kg ribe. Drugo je mjesto pripalo družini iz Duboševice, koja je ulovila ukupno 3,7 kg ribe. Kako to i priliči, pobijedili i su domaćini, kukinjska družina sa 6,2 kg ribe, a kako i ne bi kada oni svaki dan pecaju u malomskom jezeru i hrane ribu.

Malonogometnom turniru sudjelovalo je pet družina: iz Kukinja, Narad, Semelja, Radikovca, zajednička poganska i udvarska družina. Treće je mjesto osvojila naradska družina, drugi su bili Kukinjčani, a prvo mjesto osvojili su Semeljci.

Na natjecanju u revijalnom kuhanju bilo je „najslade“. I sama sam kušala dio pripremljenih jela, a stručni žiri, na čelu sa zastupnikom kukinjske Hrvatske samouprave Zlatkom Kovačem, kuharom pečuškog restorana

Pobjednici revijalnog kuhanja ovoga puta bili su Udvarci, na čelu s Nikolom Šibalinom

Sarma iz Sukita bila je više nego ukusna

Corso, nije imao lak zadatak. Nakon dugog vijećanja treće mjesto dodijeljeno je sukitskim kuharima za izvrsnu sarmu, drugo mjesto pripalo je iskusnoj kukinjskoj družini za nezaboravni perkelt, a prvo su mjesto osvojili Udvarci, na čelu s Nikolom (Mikijem) Šibalinom. Tajnu recepta Nikola i njegovi pomagači nisu mi htjeli izdati, ali sam zato saznala kako su Šibalini dospjeli u Udvar. Nikolin djed se iz Gare oženio u Sukit, a on se iz odande oženio u Udvar i tako Šibalina ima i u Udvaru. Obećala sam si kako ću obraditi ovu zanimljivu seobu...

Folklorni program bio je raznovrstan i bogat. Salantski KUD Marica, mala skupina, izvela je bunjevačke pjesme i plesove. Slijedio je ženski pjevački zbor Snaše iz Pogana, s „vijencem“ pjesama iz Dalmacije, Gradišća i Bačke, Podravine. Duboševićki KUD Mladi Šokci došao je iz naselja s kojim su Kukinjčani, zahvaljujući Đuri Taradiji i nekolicu kukinjskih Hrvata, uspostavili veze

datne 1984. godine. KUD im je osnovan 1967. godine, njeguju tradicije i narodne običaje šokačkih Hrvata kroz ples i glazbu; i okupljanje mladih u okviru tamburaške i folklorne sekcije. Mohački KUD Mohač izveo je podravske pjesme i plesove, i Plesove kre Mure. Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata tradicionalno sudjeluje Bošnjačkom sijelu u Kukinju, ovoga puta sa sobom su doveli i prijatelje iz Crikvenice, mušku klapu „Kala“. Program Bošnjačkog sijela svojim su nastupom zatvorili domaćini, kukinjski KUD Ladislava Matušek, s koreografijom Bošnjačkih pjesama i plesova Andrása Mészárosa.

Uspješnosti dana pridonijeli su mnogobrojni pojedinci, zastupnici kukinjske Hrvatske samouprave, članovi KUD-a Ladislava Matušeka, bošnjački Hrvati iz Kukinja i njihovi prijatelji, sponzori, posebice Vinarija Wunderlicht koja je osigurala poklone sudionicima programa. Slijedila je zajednička večera, a potom do kasno u noć sljedećega dana zabava uz Orkestar Juice.

Branka Pavić Blažetin

U pecanju je pobijedila kukinjska družina sa 6,2 kg ribe; s peharom u ruci Miki Kamarić

I stariji stanovnici sela odazvali su se priredbi i svetoj misi u kukinjskoj crkvi Sv. Ane

PROJEKT «PANONIJA»

Nastavlja se započeta suradnja na regionalnom projektu za razvoj središnjeg Podunavlja. Tako je 4. rujna osječki dogradonačelnik Denis Ambruš u Osijeku održao radni sastanak s izaslanstvima iz Apatina i Baje. Kao partneri projektu bi se trebali pridružiti i Sombor te Bačko-kiškunska županija. Cilj je ovoga projekta prihvat Dunavske strategije i iskorištavanje potencijala koje nudi EUSDR. To nadalje znači unapređenje razvoja gospodarstva, zaštite okoliša i društvenog razvoja regije, što će u konačnici dovesti do prekograničnoga strateškog planiranja i razvoja zajedničkih projekata.

VRŠENDA – Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata te Hrvatska samouprava Vršende 13. listopada organizira Susret hrvatskih crkvenih zborova. Dan počinje u 15 sati misom na hrvatskom jeziku, koju će predvoditi svećenici Atila Bognar, Josip Kuzmić i Ištvan Buković u stoljetnoj vršendskoj crkvi. Nakon mise, s početkom u 16 sati nastupaju zborovi sudionici Susreta: Pjevački zbor iz Dušnoka; Crkveni pjevački zbor Svete Barbare iz Draža; Pjevački zbor Ladislava Matušeka iz Kukinja; Pjevački zbor iz Kozara; Pjevački zbor „Orašje“ iz Vršende.

BAJA – Plesni krug «Šugavica» objavio je program plesačnica za drugo polugodište 2013. godine, koje se redovito održavaju svakog petka od 18 sati u prostorijama Osnovne i športske škole «Šugavica» na Dolnjaku. U povodu Festivala novog vina, 27. rujna održana je plesačnica južnoslavenskih plesova, u pratnji harmonikaša Zorana Barića. Plesni krug s Dolnjaka u listopadu će ugostiti Kristifora Brcana, koreografa KUD-a «Banat» iz Deske, koji će poučavati srpske plesove. Đuro Jerant, koreograf KUD-a «Baranja» iz Pečuha, 15. studenoga vodit će hrvatsku i makedonsku plesačnicu. Već tradicionalna plesačnica na ispraćaju stare godine održat će se 15. prosinca, uz Orkestar «Selo», te harmonikaše Zorana Barića i Radovana Marića.

ČAVOLJ – Kako nam reče predsjednik Stipan Mandić, Hrvatska samouprava nastavlja niz susreta, u okviru kojih će tijekom zimskih mjeseci nastojati oživiti vjerske blagdanske i narodne običaje bunjevačkih Hrvata. Između ostalog pozvat će i mjesnoga župnika kako bi ga upoznali sa životom i radom hrvatske zajednice, te dogovorili zajedničke aktivnosti. S druge strane obnavljanjem, odnosno izradbom baranjske šokačke nošnje u vrijednosti 1,5 milijuna forinta obogatit će fond narodne nošnje mjesnoga bunjevačkog kulturnog društva koje djeluje pod okriljem Hrvatske samouprave. Među planovima ističe i obogaćivanje knjižnog fonda nedavno obnovljene mjesne knjižnice s hrvatskim izdanjima.

Potkraj kolovoza, uz financijsku potporu Hrvatske samouprave VII. okruga, budimpeštanska je Hrvatska škola organizirala jednodnevni tabor za polaznike škola s predmetnom nastavom. Nakana je organizatora bila da đaci vole učiti hrvatski jezik i književnost, ukazati na činjenicu da su i u Budimpešti osigurani uvjeti za očuvanje i njegovanje običaja i hrvatskoga jezika, i da nastave srednjoškolsko školovanje na hrvatskome jeziku, te, naravno, promidžba ustanove. U kamp se prijavilo dvadesetak sudionika iz Bačina, Dušnoka, Gare, Kalače i Kerestura, većinom učenici viših razreda. Budimpeštanska Hrvatska škola im nije bila nepoznata jer je nekoliko njih već boravilo u HDS-ovu taboru hrvatskoga jezika i kulture u Vlačićima, na otoku Pagu, štoviše, u Budimpešti su se ponovno susreli. Nakon pristizanja sudionici su se međusobno upoznali i družili, a sutradan su razgledali školu. Premda vrijeme nije uvijek pogodovalo posjetu glavnome gradu, našla se mogućnost putovanja i u Godlov (Gödöllő), za razgleda-

Tabor hrvatskoga jezika i narodopisa u budimpeštanskoj Hrvatskoj školi

nje kraljevskoga dvorca, sutradan za europski poznat Zoološki vrt, a u četvrtak za obilazak Sándorove palače, praćenje smjene predsjed-

nikove straže, Nacionalne galerije, potom spuštanja niz stubišta i pješice preko Lančanoga mosta. Put se nastavljao po Andrásyevoj aveniji do Trga junaka. Zanimljive legende i anegdote pričala je profesorica Žuža Molnar. Osim zabave bilo je i učenja. Interaktivni sat hrvatskoga jezika, hrvatske književnosti, hrvatskoga narodopisa, engleskoga i ruskoga jezika te matematike. U večernjim satima ples, šport i društvene igre. Knjižničarka Klara Bende Jenjik pokazala je bogatu HOŠIG-ovu knjižnicu. Polaznicima se jako svidjela budimpeštanska Hrvatska škola, još su nes-

gurni hoće li svoju naobrazbu nastaviti u narečenoj ustanovi... ali pri izboru pomoći će im darovi škole: promidžbeni film o školi, raspored na hrvatskome jeziku i ne u posljednjem redu po jedan primjerak našega tjednika Hrvatskoga glasnika. U taboru su aktivno sudjelovali profesori škole Dora Grišnik, Marijana Jakošević, Marija Petrič, Anamarija Bauer Demcsák, Mira Šimon, Rita Grbavac, voditeljica je tabora bila doravnateljica škole Marija Šajnović. Tijekom boravka učenici su se upoznali s nekoliko profesora, metodom njihova rada i školom. Ipak, najbitniji su pozitivni dojmovi i lijepe usporene.

k. g.

Snimka: Dora Grišnik

SANTOVO – U Hrvatskome vrtiću 25. rujna održana je tradicionalna priredba pod nazivom Miholjdanski sajam, u okviru kojega su se djeca triju skupina predstavila s prigodnim stihovima na hrvatskom i mađarskom jeziku. Djeca i roditelji pripremili su raznorazne domaće kolače, ukrasne i zabavne predmete, koje su ponudili svim sudionicima i posjetiteljima.

Foto: Joza Tomašev

Mala stranica

SVJETSKI DAN ŽIVOTINJA

Svjetski dan životinja obilježava se svake godine 4. listopada. Ovaj je dan izabran za svjetski dan životinja zato što se na taj dan slavi i Franjo Asiški, ljubitelj prirode i glavni svetac za životinje i okolicu. Mnoge crkve širom svijeta obilježavaju nedjelju najbližu ovom danu s blagoslovima za životinje. Ovaj dan obilježavaju svi ljubitelji životinja širom svijeta, svih vjera i nacionalnosti. Većina skrovišta za životinje na ovaj dan prikupljaju sredstva za pomoć i organiziraju projekte vezane za dobrobit životinja. Za mnoge od nas životinje u našim životima vjerni su prijatelji koji čine naš život veselim, nasmijavaju nas i pružaju bezuvjetnu ljubav. nasmijavaju nas, i pružaju bezuvjetnu ljubav.

Razglednica iz Hrvatske

Duga Resa

Lijep i miran gradić u središnjoj Hrvatskoj, 11 kilometara udaljen od Karlovca, na području neobično privlačne ljepote, smješten u podnožju brda Vinice uz modro-zelenu rijeku Mrežnicu. Ta rijeka svojom bojom, čistom vodom, brzacima i slapovima privlači kupaće, ribiče i sve ostale ljubitelje riječnoga športa. U tome mirnom i lijepom gradiću očuvane prirode ljubitelji biciklizma, šetnje, rekreacije osjećaju se u raju.

Za pametne i pametnice

1. Ivan je hodao po kiši pola sata. Nije imao kišobran, odijelo mu je bilo skroz mokro, ali mu se nije smočila nijedna dlaka na glavi. Kako je to moguće, ako znaš da nije imao šešir i da mu glava ničim nije bila pokrivena?
2. Ako danas u podne pada jaka kiša, može li se za 36 sati očekivati jako sunce?

Znate li

da je pas Dalmatinac u svijetu najpoznatija hrvatska urođena pasmina.

Dobio je ime po Dalmaciji i ilirskom plemenu Dalmati. U 14. stoljeću organizirano se uzgajao u Đakovačkoj biskupiji i korišten je kao vojnički pas, pratilac konjanika te kao lovački pas gonič i ptičar pod imenom dubrovački gonič. Živahan je, skladno građen, jak i mišićav, iako ne grub. Ima vretenasto tijelo. Brz je i uporan. Glava mu je osobita, priljubljenih ušiju, okruglih očiju, potpunoga skarastog zubala. Nasmijehani pjegavac vesele čudi, inteligentan i dobar prijatelj djece, pas dalmatiner omiljen je u obiteljima.

Književni kutak – Boro Pavlović

Jeleni

I zimi
i sjeseći
jeleni
od proljeća su zeleni.

Na glavi
nose
rašlje
i krošnje.
Ponose se
zbog nošnje;
idu
na čelu svite
koju vijenci kite:

oni su glavni dvorjani
u svečanoj šumskoj dvorani.

VIC TJEDNA

Pita učiteljica Ivicu:
„Ivice, reci, u kojem se vremenu odvijaju ove radnje: kupujem, kupuješ, kupuje, kupujemo...?“
„U vrijeme rasprodaje“ – kaže Ivica.

Sedamnaesto izdanje festivala hrvatskih folklornih društava u Pečuhu priređeno je 14. rujna 2013., a sudionici su stigli iz Hrvatske (Donja Bebrina, Gornja Stubica, Metković), Bosne i Hercegovine (Široki Brijeg), i Srbije (Tavankut), a nastupili su i KUD Mohač iz Mohača te domaćin KUD Tanac iz Pečuha. Posebni gosti festivala bili su bubnjari sastava Bloco Coraço. U Pirogranitnom dvoru Zsolnayeve kulturne četvrti posjetitelji su mogli uživati u sajmu rukotvorina, narodnih nošnji i antikviteta, odigrana je potom i lutkarska predstava na mađarskom jeziku, otvoren je festival, a potom su slijedili koncerti, nastupi, plesačnice, a pravi sladokusci uživali su u ponudi hrvatske pučke kuhinje i pića. Na otvorenoj pozornici priređen je gala program, potom plesačnica i zabava u zgradi E78. Svi sudionici festivala tijekom poslijepodneva na trgu pred pečuškom katedralom izveli su kratak program. Organizatori i pokrovitelji festivala bili su: KUD Tanac, Zsolnayeve kulturna četvrt, Nacionalni kulturni fond, Ministarstvo javne uprave i pravosuđa te pečuška Hrvatska samouprava.

Na sajmu u Pirogranitnom dvoru Zsolnayeve kulturne četvrti predstavili su se: Mohačka šokačka čitaonica, čiji su članovi kuhali grah u glinenim loncima, Vinska kuća Planina i Orkestar Šokadija iz Mohača. Po povoljnim cijenama uz grah u glinenim loncima nudila se sarma, kolači, gibanice, marmelada, med i raznorazni domaći proizvodi.

Organizator 17. međunarodnoga hrvatskog folklornog festivala „Dobro došli, naši mili gosti“, KUD Tanac, utemeljen je 1998. g., ove godine slavi 25. obljetnicu postojanja,

„Dobro došli, naši mili gosti”

Tradicionalna manifestacija „Dobro došli, naši mili gosti”, u organizaciji KUD-a Tanac, i ove je godine okupila ljubitelje hrvatskih melodija i pjesama.

koju će proslaviti u pečuškome narodnom kazalištu 23. studenoga.

-vv-

Foto: Ákos Kollár

Trgadbena povorka u Koljnofu

Samouprava Koljnofa u sudjelovanju seoskih društava je pozvala stanovništvo sela, a i mnoge tovaruše još i prik granic, 14. septembra, u subotu, na jedinstvenu zabavu uz muziku, povorku i vino ter gujaš. Traktori i kola, u svakarčkove nošnje obličeni veseljaki, nafarbana dica, maškaranti su na kola, traktori i piše išli cijelo otpodne vabiti k druženju, večeri i otpuštenom pominkanju na Glavnom trgu. Ovo ljeto su se pozivu odazvali i člani Gradske glazbe Rijeke, pak je mnoštvo ljudi imalo priliku nazočiti njevom odličnom nastupu. Ovde su bili još i kotrigr Medjunarodnoga folklornoga ansambla iz Hrvatske, s peljačem Nenadom Brekom (ki su takaj imali posebnu ulogu još toga otpodneva), a pridružio se je fešti i načelnik prijateljske općine Kiseljak, iz Bosne i Hercegovine, Mladen Mišurić-Ramljak. Do duboke noći je trajala tradicionalna trgadbena fešta, zavolj česa je bilo još jednoč vridno „hodočastiti“ do centra Gradišća, kako najradje nazivaju svoje mjesto neki preštamani aktivisti.

-Tiho-

Susret podravskih naselja

U organizaciji Seoske, mjesne Hrvatske i Hrvatske samouprave Šomoške županije, 14. rujna priređen je Susret podravskih naselja. Cjelodnevni su programi čekali sve mještane, jednako kao i sveta misa u mjesnoj crkvi na hrvatskom jeziku. Misi je slijedio kulturni program uza sudjelovanje podravskih KUD-ova, a navečer Hrvatski bal.

Svetu misu služio je martinački župnik Ilija Čuzdi (čija je filijala i Novo Selo) uz koncelebraciju Augustina Darnaija, bivšega martinačkog župnika, sada župnika u Sásdu. Okupljene na kulturni program, koji se odvijao na prostoru dvorišta seoskog doma kulture, pozdravili su načelnik Novoga Sela Zoltán Varga i predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Bela Siládi. Među nazočnima bio je i predsjednik Hrvatske samouprave Šomoške županije Jozo Solga.

U kulturnom programu sudjelovali su članovi dvaju podravskih KUD-ova: barčanska «Podravina» i lukoviška «Drava», u kojima pleše i više Novoseljana, onih koji su se iselili iz sela, a i onih koji još žive u njemu. Pratile su ih svirci dvaju orkestara: martinačka «Podravka» i lukoviška «Drava». Uz njih nastupio je Tamburaški zbor i Orkestar «Biseri Drave» iz Starina, te Ženski pjevački zbor «Korjeni» iz Martinaca. Nakon programa druženje i razgovori nastavljeni su i na balu koji je potrajao do ranih jutarnjih sati.

-hg-

Snimka: Renata Balatinac

PEKMEZIJADA

Belišće i Turistička zajednica toga grada potkraj kolovoza organizirali su uobičajenu, 3. Pekmezijadu, naravno, u »Pekmez-ulici«. Prikazan je tradicionalni način proizvodnje pekmeza koji su sudionici i posjetitelji mogli kušati i ponijeti doma. U popularnoj »Pekmezici« bili su postavljeni i brojni štandovi s prehrambenim proizvodima, suvenirima i mnogim zanimljivim domaćim proizvodima. Ove godine Pekmezijada je dio projekta «Biciklom kroz kulture od Harkanja do Belišća» što ga sufinancira Europska Unija u sklopu IPA prekograničnog programa Mađarska– Hrvatska. Tako su sudionici Pekmezijade bili Harkanjci, jer je grad Harkanj pridružen partner spomenutoga projekta. Dakle kako se kuha «pekmez» pokazali su i Hrvati iz Harkanja, članovi Mješovitoga pjevačkog zbora tamošnjih Hrvata. Oni su tom prigodom posjetili i Muzej Belišće nakon čega su se upoznali s narodnim načinom pripremljanja pekmeza od plavih šljiva.

OPĆINA BRDOVEC

MJESNI ODBOR ŠENKOVEC • OŠ IVANA PERKOVCA, ŠENKOVEC
KUD MIHOVILA KRUŠLINA, ŠENKOVEC

Čast nam je pozvati Vas na

**23. SVEČANOSTI
DANA KRUHA I ZAHVALNOSTI
ZA PLODOVE ZEMLJE**

PROGRAM:

PETAK, 11. 10. 2013. U 10 SATI
PRIGODNA SVEČANOST I BLAGOSLOV KRUHA U OŠ IVANA PERKOVCA, ŠENKOVEC.

SUBOTA, 12. 10. 2013. U 19 SATI
U DRUŠTVENO – VATROGASNOM DOMU U ŠENKOVCU
VEČER GRADIŠČANSKIH HRVATA IZ MAĐARSKE I ŠENKOVCA

NEDJELJA, 13. 10. 2013. U 11 SATI
U ŽUPNOJ CRKVI SV. VIDA U JAVORJU
SV. MISA I PRIGODNA PRODAJA KRUHA I KOLAČA.

U PROGRAMU SUDJELUJU:

HRVATSKO – KULTURNO DRUŠTVO BIZONJA, REPUBLIKA MAĐARSKA
OŠ PETROVO SELO, REPUBLIKA MAĐARSKA
OŠ GLOBOKO, REPUBLIKA SLOVENIJA
OŠ IVANA PERKOVCA, ŠENKOVEC
KUD MIHOVILA KRUŠLINA, ŠENKOVEC
UDRUGA IVANA PERKOVCA, ŠENKOVEC
DJEČJI DOM, LADUČ

**RADOSNI SMO ŠTO ĆEMO U ZAJEDNIŠTVU PODIJELITI
KRUH, HRVATSKU PJESMU I RIJEČ.
DOBRO DOŠLI!**

Iz života šeljinske škole

Kako za Hrvatski glasnik kaže Margita Ese, nastavnica u šeljinskoj Osnovnoj i glazbenoj školi «Géza Kiss», u rujnu su se razredi natjecali u sakupljanju papira. Pobjedio je 5/b razred, koji je sakupio 885 kg papira. Putem Hrvatskoga glasnika razrednica Margita Ese još jednom zahvaljuje roditeljima, prijateljima i svima onim koji su potpomagali rad razreda u toj akciji. Napomenimo kako uz izvrstan učinak 5/b razreda na natjecanju sakupljanja papira u šeljinskoj školi, prvo mjesto u pojedinačnom natjecanju osvojio je Rihar Dick, učenik 6/a razreda.